

Egy tér halálára

A tér ott állt a Franziskaner-Gasse végén, amerre már az árkok kezdődnek és a bolthajtások alatt a Dóm barokkhomlokzata látszik, az ablakokban körül mosolygó fráterek néztek le a fürdőző uccára az augusztusi napfényben. A tér ott sütkezett a Festspielhaus görög homloka előtt és szeliden, sőt büszkén dobogott a város szívében, tűrő autók és érkező utasok nemzetközi fényében. Délután hatkor az öreg vár és a fenséges sziklák magasságából a napfény sugarai zuhogtak a térre, beborítva ezt a várost, ezeket az uccákat, ezt a szimbolizáló teret a játék nagy misztériumának drámai és fenséges csodájával, mintegy tenger, amely ráborul a partokra. A tér szinte maga a város volt ezeken a nyarakon és ezeken az estéken, — a város volt, amely a maga köveivel és zenéjével, a maga természeti csodáival és szellemi tradícióival, a természeti csodáival és szellemi tradícióival, a maga igéző kulisszáival és művészetének örök emberi játékaival ide hívta és vonzotta országok és határok utasait. A tér ott állt büszkén és sütkezve, — az árkok mögött már fölhangzott egekbe és mélységekbe a játék döbbenetes orkesztere és a Festspielhausban már Toscanini varázslatában hangolni kezdtek a dobok és hegedűk. És a tér szélén egy percre megálltak a tűnő autók és érkező utasok; a szürke uttest fölött ott állt egy pirosbetűs tábla a büszke város hivalkodó dícsőségével: Max Reinhardt Platz.

Most olvasom: véget ér a város hivalkodása. Eltávolítják a táblákat, megszűnik a Reinhardt-tér Salzburgban. Egy tér meghal, ennyi az egész, — néhány sor nekrológot sem érdemel, nem nagy dolog ez a halál, annyi halott és annyi temetés között. Megszűnt egy tér, eltűnik néhány hálával hivalkodó tábla és az árkok fölött, a szelid fráterek ablakai fölött tovább ömlik és zuhog az augusztusi napfény, egy öreg vár és a szürke sziklák kupolája alól. A holttestek e hosszú sorában egy halottal több — és aki még beszélni és bucsuzni sem tud; élettelen test, aki most szürkén és röviden eltávozik. Valóban nem nagy dolog e hosszú temetési menetben.

Szobrok és uccanevek sorsa: hívságos történelem, politikai meteorológia, — napok és napfoltok néhány névben és néhány arcélben az ucca hangos élete fölött. Szobrok és uccanevek: nem világot átjáró érelő szelek, nem életet és értelmet hozó melegtengeri áramlatok, nem rímek és nem katedrálisok, nem világot formáló roppant épületek, — csak néhány mázsa anyag, csak büszke hivalkodás, vagy hálás emlékezet, szobrok és uccanevek — de sorsukból és életükből meg lehet formálni néhány fejezetet a kalandok korából, ami az emberi történelem. (Mert a történelem kalandokból és korszakokból, gondolatokból és alkotásokból áll. A kalandok és korok tűnnek, a gondolatok és szellemek élnek az időben. És közben kieserlnek néhány szobrot és uccanevet).

A tér ott állt Salzburgban husz év előtt is és száz év előtt is, csak akkor nem Max Reinhardt-Platz-nak hívták. Akkor a Salzach csodálatos völgye, a természet római színjátéka és talán Mozart mosolygó emléke hívta ide az öreg uccák, barokk falak és finom hangulatok közé az Európában bandukoló utast. És voltak aztán tények és voltak emlékek, amelyek a földrajzi és turisztikai vándorlásokat összekapcsolták a szellem utjaival... Adótságothban és alkotásokban az európai utak központja lett ez a város, holott az ódon falak, az esti hangulatok és a természet himnikus ajándékai mit sem változtak... Voltak hetek, amikor élő központja volt ez a város a szellemi és a társadalmi Európának — és ezzel a mágikus vonzással hivalkodott a város, amikor a

VESE-, HÓLYAG és EPEBAJOK

természetes
GYÓGYSZERE
a
világhírű

SALVATOR-FORRÁS

gyógyvize

Könnyű — Vasmentes — Jó ízű

Kérdezze meg orvosát!

Mindentítt kapható!

Lerakat Szegeden:

Danner Péter Fia
cégnél

Franziskaner-Gasse végén fölözögte a táblákat: Reinhardt-tér.

És husz év előtt Max Reinhardt professzor ur nem ezt a teret figyelte meg és nem ezt a teret választotta ki a maga számára, hanem egy másik és nem is új elkeresztelésre váró teret, egy örök négyszöget a barokk árkok között: a Dóm-teret. Ahogy egy nyári csavargásban, bollog pihenőben és vig hegymászásban, rövid nadrágban és zöld szalagos kalappal érkezett a Schloss Leopoldskron távához és ahogy innen a hercegi parkból lenézett a városra, amely körül a nap játszadozott zuhogó alpesi sugaraival a Hohensalzburg és a Mönchberg kulisszáinak kövein, ahogy a mozarti dallamokban a Salzach ezüstös vonala siklott és ahogy az alkonyati aranyfürdő döbbenetes sugárzással ráomlott a falakra, — ahogy Leopoldskron bokrai közül nézte ezt a festői csodát, ezt az isteni festészetet a Mirabellgarten távoli zöld karjaiban; kiválasztotta ezt a teret az árkok és a márványfüggönyök között, — holott még nem volt az övé a Schloss Leopoldskron hercegi kertje és még nem is láthatta ezt a névtelen kis teret, a Franziskaner-Gasse végén.

Nem hívságos büszkeségek és nem kastélyos reménységek, nem szobrok és uccanevek hívták és érelték ezt a vakmerő választást; csak egy művész illatult meg a táj és a kép vörös boránál, ahogy megrészegeedik a költő a természet és történelem ilyen királyi nászánál. Husz év előtt még nem volt a Schloss Leopoldskron ura és nem gondolhatott arra, hogy a hercegi-eréki város, a mozarti város Max Reinhardt-térrel köszöni meg vakmerő és költői álmait. Az álmok hajóján ahogy felfedezte ezt az égi és isteni festészetet, ahogy a magasban a park lombjai között megérezte ezt a szerencsés szellemi és európai központot, — nem ezt a teret választotta ki magának, amelynek falairól most eltávolítják a táblákat.

És a Dóm-téren husz év óta zeng a szó, a legősből és legkeresztényibb misztérium, mint egy Jupiter-szimfónia. A Jedermann akárkit és mindenkit idchivott, hogy egy döbbenetes óra templomi fenségében mindenki szíve megteljen az alázat érzésével és a költészet énkével. A tér mellett azóta felépült a Festspielhaus birodalma, ahol a legnémetebb zene tárult ki a legnemzetközibb tömegnek Toscanini másvilági crescendóiban. És a sziklák alatt, a Felsenreitschule udvarán felépült minden német gondolat Universuma, Goethe örök szelleme: a Faust világa. Volt-e nagyobb és megdöbbentőbb színjátéka az emberi rendezésnek — a költészet és a színjátszás Circus Maximus-a —, mint egy óra fenséges csönd és megtisztító rádöbbenés a Jedermann orgonáiban. Ahol ember és értelem rádöbben a lét és a küzdelem legmélyebb valóságára, ahol minden hívság és önzés kitarul. A gazdag ember haláláról szóló játék — végső akkordjaiban. Ahogy a nap rázuhog a Jedermann könnyelmű örömeire és ahogy összeomlik és meghal vele együtt a márványon és a pódiumon. Ahogy a környező falak peremén megszólal a Leopoldskron kórusa, ahogy egy láthatatlan orgona csendül fel a Dóm falai mögül és egy láthatatlan kórus szól a mélységekből, ahogy hegyek, falak egek, tornyok, meszszegek, poklok és angyalok kiáltják messzire és végtelenül az ember. Akárki nevét... A misztérium beteljesül és a néző ott marad kinyílt szívével a fojtogató csöndben, rádöbben életével. — A művész látta meg ezt a percet, ezt a képet és ezt a hatást,

ahogy megittasult álmainak hajóján a Schloss Leopoldskron bokrai közül lenézett a városra és a természet s történelem égi festészetében az örök játék és az örök értelem számára megtalálta ezt a teret.

És most egy parányi és jelentéktelen tér halálánál elvonul a kor győztes csapata, — szobrok és uccanevek sorsa kísért: ami nem az emberi szellem és az örök művészet sorsa, — eltűnik egy tér, a halottasmenetek e korában nem nagy dolog ez a gyors és rövid temetés, még csak nekrológot sem érdemel, — de tűnő sorsokból és változó győzelmekből meg lehet formálni néhány kurtá és száraz fejezetet a dícsőséges emberi történelemből.

Vér György.

ÉN IS CSAK HALLOTTAM,

hogy Borbás Ferencet, a kitűnő szegedi grafikusművészt nemsokára az orvostudományok doktorává avatják a szegedi egyetemen, azután Olaszországba megy hosszabb tanulmányutra...

hogy egy csinos fiatal leány hetekkel ezelőtt Angliába került egy bárói családhoz társalkodónői rangban, Szegedre írott leveleiben közli, hogy havonta 20 angol fontot kap és magyaros kézimunkáit külön megfizeti az előkelő angol család. Jelenleg a tengerparton lévő villájukban tartózkodnak...

hogy Szőri Józsefné Boga Teri „Hálóhúzó” című gyönyörű szobrát a szegedi Vasutas Sportklub céljaira ajánlotta fel örökös vándordíjként. A szobrot már át is adta a városnak, ahol örömmel fogadták az értékes, szép munkát...

hogy a „Józsefek” közül a legtöbb virágot és ajándékot a kedves, fiatal tisztviselő kapta, akinek szobája szombat este olyan volt, mint egy ünnepelelt primadonna öltözője a legforróbb sikerű premíer után...

hogy a válóper, amelyről az elmúlt hetekben sok szó esett, még sem indul meg, a házastársak között megtörtént a kimagyarázkodás és ennek megfelelően ismét szent a béke...

hogy Muráti Lili az elmúlt napokban Szegeden járt, szüleit látogatta meg és ez a látogatása állítólag összefüggésben van — közeli házasságával. Hír szerint egy fiatal arisztokrata lesz a férje a szegedi származású kitűnő művésznőnek...

hogy Lantos Ica, a szegedi színház volt szubrettje, aki legutóbb Budapesten az „Antoinette” című operettben lépett fel Alpár Gittával együtt, hír szerint egyik csehslavákai társulathoz szerződött...

hogy Muráti Lili az elmúlt napokban Szegeden járt, szüleit látogatta meg és ez a látogatása állítólag összefüggésben van — közeli házasságával. Hír szerint egy fiatal arisztokrata lesz a férje a szegedi származású kitűnő művésznőnek...

hogy Mezey Mária nagysikerű vendégszerplése után sem távozott el Szegedről, még legalább két hétig pihen a szülővárosában és gyógykezelte magát Szegeden dr. Korányi András egyetemi adjunktus felügyelete mellett...

KETTER éttermei
Buda, XI. ker., Horthy Miklós-ut 48 szám.

Szép és kellemes kerthelyiségében esténként és ünnepnapokon a déli
Érdekben **Lakatos Flóris** és cigányzene-kara muzsikál.
Elismert jó konyha. Fajborok. Dreher sörök
Szegediek állandó találkozó helye